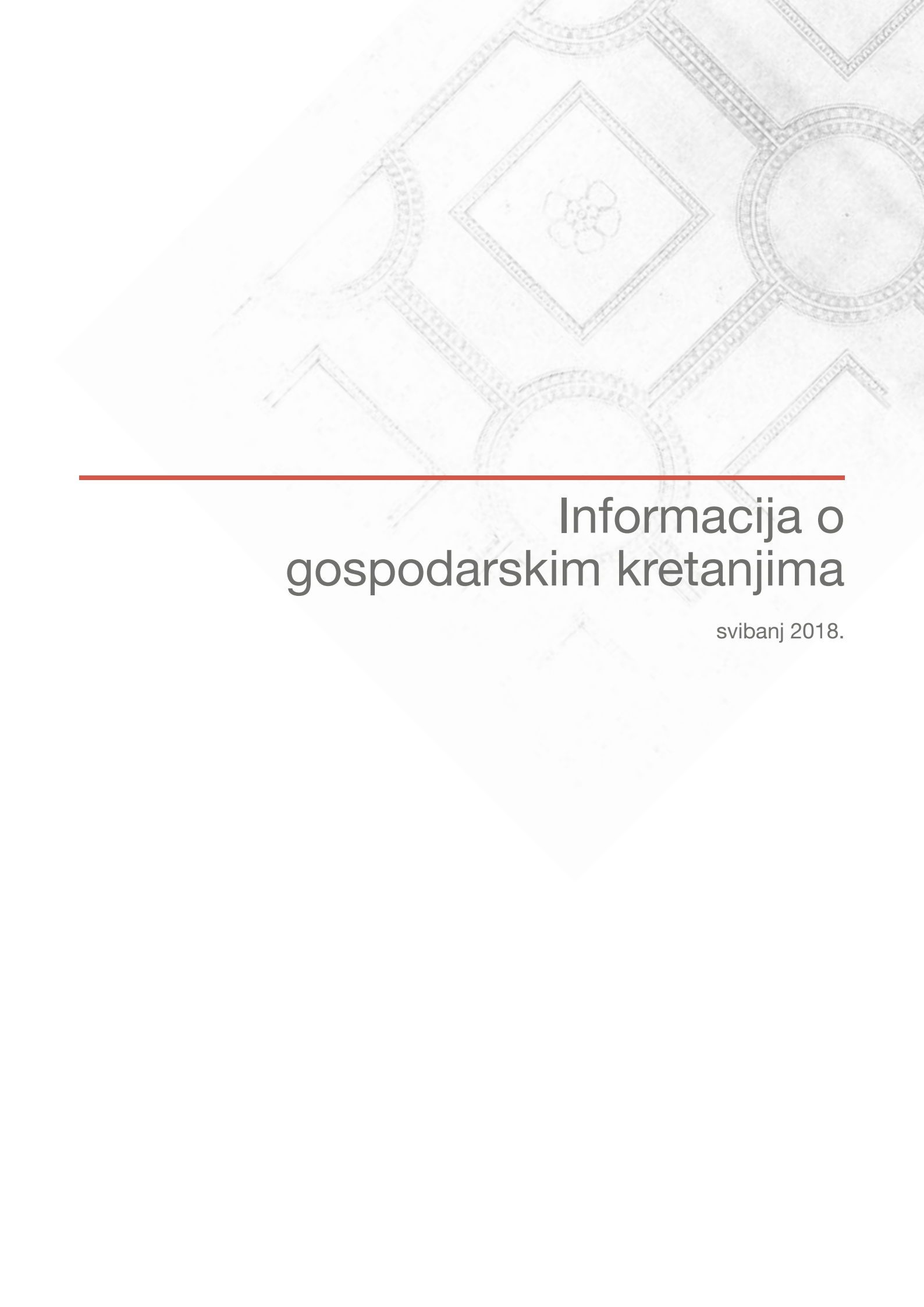

Informacija o gospodarskim kretanjima

svibanj 2018.

Sažetak

Prema mjesečnim statističkim pokazateljima gospodarska se aktivnost blago povećala na početku 2018. godine, nakon privremene stagnacije krajem prošle godine. Istodobno su se nastavila povoljna kretanja na tržištu rada. Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena ubrzala se na 1,1% u ožujku, čemu su najviše pridonijele cijene neprerađenih prehrambenih proizvoda. U siječnju 2018. zabilježena su nepovoljna kretanja u robnoj razmjeni s inozemstvom, pri čemu je došlo do pada izvoza i ubrzanja rasta uvoza u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja. HNB je nastavio provoditi ekspanzivnu monetarnu politiku, pri čemu se likvidnost domaćega financijskog sustava u travnju zadržala na iznimno visokoj razini. Kreditna aktivnost banaka prema poduzećima i stanovništvu ojačala je, dok su se kamatne stope na novoodobrene kredite prosječno blago smanjile. Neto inozemni dug domaćih sektora smanjio se tijekom prva dva mjeseca 2018. neznatno. Prema izvješću o prekomjernom proračunskom manjku, u 2017. godini zabilježen je višak opće države prema metodologiji ESA, i to u iznosu od 2,8 mlrd. kuna (0,8% BDP-a), čime je nastavljena snažna fiskalna prilagodba započeta još 2015. godine. Dostupni podaci upućuju na to da je u prvom tromjesečju na razini središnje države ostvaren malo veći manjak u odnosu na isto razdoblje 2017. godine, dok je javni dug na kraju siječnja smanjen u odnosu na prethodni mjesec.

Model brze procjene BDP-a¹ upućuje na to da je u prvom tromjesečju 2018. ostvaren blagi gospodarski rast, nakon što je krajem prethodne godine zabilježena stagnacija ekonomske aktivnosti. Pritom se industrijska proizvodnja smanjila u odnosu na posljednja tri mjeseca 2017. godine (slike 3. i 4.). Promatra li se prema glavnim industrijskim grupacijama, navedeno je smanjenje ponajprije odraz pada proizvodnje kapitalnih proizvoda, pri čemu detaljni podaci prema NKD-u pokazuju kako su takva kretanja rezultat pada proizvodnje strojeva i opreme te gotovih metalnih proizvoda. Osim toga, od ostalih komponenti GIG-a, smanjenje na tromjesečnoj razini zabilježeno je i kod proizvodnje energije. S druge strane, realni promet od trgovine na malo u prvom tromjesečju 2018. malo je porastao u odnosu na razinu ostvarenu krajem prethodne godine (Slika 7.). Nadalje, i građevinska se aktivnost povećala, za 0,9% u odnosu na posljednje tromjesečje prethodne godine, i to zbog rasta radova na zgradama, dok su se radovi na ostalim građevinama nastavili smanjivati (slike 5. i 6.).

Rezultati Ankete pouzdanja potrošača iz travnja 2018. pokazuju da se indeks njihova pouzdanja zadržao na razini iz ožujka ove godine, ali se smanjio u odnosu na prosjek prva tri mjeseca 2018. Pritom su se očekivanja glede ekonomske situacije u sljedećih godinu dana u usporedbi sa situacijom danas blago pogoršala u odnosu na prethodni mjesec, dok su očekivanja oko financijske situacije malo povoljnija. Kada je riječ o očekivanjima poslovnih subjekata, u travnju se u građevinarstvu nastavio trend rasta optimizma započet još početkom 2014. Nakon pada u ožujku, očekivanja u trgovini i djelatnostima usluga također su se poboljšala. S druge strane, očekivanja u industriji nastavila su se pogoršavati drugi mjesec uzastopce, ponajprije zbog trenutne razine narudžbi, koje veći broj ispitanika smatra nižom od uobičajenih (Slika 8.).

U prvom tromjesečju 2018. godine nastavila su se povoljna kretanja na tržištu rada, iako malo slabijim intenzitetom nego na kraju 2017. godine. Dinamika rasta broja zaposlenih osoba blago se usporila u odnosu na kraj 2017. godine. Unatoč tome, pozitivan doprinos kretanju broja zaposlenih osoba i nadalje je zabilježen u gotovo svim djelatnostima NKD-a, pri čemu je najizrazitiji doprinos rastu broja zaposlenih ostvaren u djelatnosti građevinarstva (Slika 14.). Broj nezaposlenih osoba nastavio se smanjivati u prvom tromjesečju 2018., na što je u najvećoj mjeri utjecalo brisanje iz evidencije zbog ostalih razloga (nepridržavanje zakonskih odredbi, odjava s evidencije i nejavljanje). Smanjenje broja nezaposlenih osoba uvjetovalo je daljnje smanjivanje registrirane stope nezaposlenosti (sezonski prilagođene), koja se u ožujku spustila na 10,5% (Slika

15.). Kad je riječ o tekućem kretanju plaća, prvo tromjesečje 2018. godine obilježio je nastavak rasta bruto plaća, iako slabijim intenzitetom u odnosu na kraj 2017. (Slika 16.). Pritom je najsnažniji rast plaća zabilježen u djelatnostima trgovine i građevinarstva, dok su plaće u javnom sektoru ostale gotovo nepromijenjene. Rast realnih plaća u navedenom razdoblju bio je slabije izražen od njihovih nominalnih vrijednosti zbog blagog povećanja potrošačkih cijena.

Potrošačke su se cijene u ožujku povećale za 0,6% u odnosu na veljaču, ponajviše zbog sezonskog rasta cijena odjeće i obuće (Tablica 1.). S druge strane, mjesečni rast ukupnog indeksa potrošačkih cijena poglavito je ublažilo pojeftinjenje naftnih derivata. Ono je bilo posljedica kretanja cijena sirove nafte na svjetskom tržištu potkraj veljače i u prvoj polovini ožujka (Slika 19.). Međutim, zbog geopolitičkih napetosti na Bliskom istoku, pada zaliha sirove nafte u SAD-u te pada proizvodnje sirove nafte u Venezueli, cijena sirove nafte tipa Brent sredinom ožujka počela je rasti te se u sljedećih mjesec dana povećala za oko 10 USD, dosegnuvši sredinom travnja razinu od oko 74 USD po barelu. Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena ubrzala se s 0,8% u veljači na 1,1% u ožujku, čemu su najviše pridonijele cijene neprerađenih prehrambenih proizvoda (Slika 18.). To je uglavnom bio rezultat zamjetnog ubrzanja godišnjeg rasta cijena povrća (zbog učinka baznog razdoblja, tj. snažnog pojeftinjenja tih proizvoda u ožujku prethodne godine). Godišnja stopa temeljne inflacije u ožujku se zadržala na razini zabilježenoj u veljači (0,7%).

Nakon snažnog rasta izvoza i neznatnog rasta uvoza u posljednjem tromjesečju prošle godine, početak 2018. obilježila su nepovoljna kretanja u robnoj razmjeni s inozemstvom. Tako se u siječnju ukupan robni izvoz smanjio za 4,7%, a izvoz suženog agregata, koji isključuje energente, smanjio se za 5,4% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja (Slika 10.). Pad izvoza bio je rasprostranjen među različitim kategorijama proizvoda, pri čemu se osim energenata izdvajaju slabiji izvoz medicinskih i farmaceutskih proizvoda, prehrambenih proizvoda, brodova te kapitalnih proizvoda, posebice pogonskih strojeva i uređaja. S druge strane, ukupan se robni uvoz u siječnju povećao za 2,9% (Slika 11.), uz znatan doprinos intenziviranja uvoza energenata, prije svega nafte i naftnih derivata. Istodobno je rast uvoza suženog agregata koji isključuje energente bio malo slabiji te je iznosio 2,2%. Na rast uvoza ostale robe uvele su utjecali uvoz kapitalnih proizvoda (Slika 12.), osobito pogonskih strojeva i uređaja, kao i uvoz znanstvenih i kontrolnih instrumenata te ostalih kemijskih proizvoda.

1 Za detalje vidi rad D. Kunovca i B. Špalata: Brza procjena BDP-a upotrebom dostupnih mjesečnih indikatora (I-42, lipanj 2014.). Ocjena za prvo tromjesečje 2018. zasniva se na raspoloživim podacima o industrijskoj proizvodnji, građevinskim radovima, tržištu rada, financijskom tržištu te pokazateljima pouzdanosti potrošača i poslovnih subjekata.

Tečaj kune prema euru u travnju je blago ojačao te je krajem mjeseca iznosio 7,41 EUR/HRK, što je za 0,3% niži tečaj u odnosu na kraj ožujka (Slika 21.). Na aprecijaciju tečaja kune prema euru utjecao je, prije svega, pojačani priljev deviza povezan s dolascima stranih turista za uskršne blagdane, odnosno početkom turističke predsezona. Kuna je u travnju ojačala i prema većini ostalih valuta iz košarice za izračun efektivnih tečajeva (osim prema američkom dolaru i juanu renminbiju), pa je na kraju travnja indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune bio za 0,2% niži u odnosu na kraj ožujka.

Ekspanzivna monetarna politika ESB-a i visoka likvidnost bankovnog sustava europodručja rezultirale su zadržavanjem kratkoročnih kamatnih stopa na europskom tržištu novca tijekom travnja 2018. godine u negativnom području. Prekonoćna kamatna stopa na bankovnom tržištu europodručja (EONIA) tako je na kraju travnja iznosila -0,36%, a šestomjesečni EURIBOR -0,27% (Slika 24.). Premije za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju nisu se znatnije mijenjale tijekom travnja te je premija za rizik za Hrvatsku na kraju tog mjeseca iznosila 92 bazna boda (Slika 25.).

Na domaćem međubankovnom prekonoćnom tržištu tijekom travnja zabilježen je vrlo oskudan promet uz prosječnu kamatnu stopu od 0,25%, a u istom je mjesecu Ministarstvo financija RH održalo jednu aukciju jednogodišnjih kunskih trezorskih zapisa bez valutne klauzule, na kojoj se ostvarena kamatna stopa zadržala na 0,09%. Skroman promet i niske kamatne stope na domaćem međubankovnom tržištu posljedica su izdašnog viška likvidnosti domaćega financijskog sustava, koji je u travnju iznosio 27,5 mlrd. kuna (Slika 54.).

Kamatne stope na novoodobrene kredite banaka stanovništvu i poduzećima prosječno su se blago smanjile u ožujku 2018. (slike 28. i 29.), pri čemu je kod nekih vrsta kredita zabilježena uobičajena kolebljivost. Ako se promatraju prvi put ugovoreni krediti poduzećima, pad je primjetan kod kamatnih stopa na kunske kredite za investicije s valutnom klauzulom, dok je, s druge strane, kod kunskih kredita za obrtna sredstva s valutnom klauzulom zabilježeno povećanje kamatnih stopa (Slika 31.). Kod sektora stanovništva, prosječne kamatne stope na prvi put ugovorene kredite u ožujku su se smanjile za stambene kredite (Slika 32.), a porasle su za potrošačke kredite (Slika 33.). Kamatne stope na oročene depozite zadržale su se na vrlo niskoj razini. Tako se prosječna kamatna stopa na oročene depozite stanovništva u ožujku zadržala na razini od 0,47%, za razliku od kamatne stope na oročene depozite poduzeća, koja se smanjila na 0,37% s 0,70% u veljači (slike 34. i 35.). Kao rezultat kretanja kamatnih stopa na ukupne nove kredite i depozite, njihova se razlika u ožujku blago smanjila (na 5,45 postotnih bodova), dok je razlika kamatnih stopa na stanja kredita i depozita ostala nepromijenjena na razini od 4,70 postotnih bodova (Slika 37.).

Monetarna kretanja u ožujku 2018. obilježilo je smanjenje neto inozemne aktive (NIA) i povećanje neto domaće aktive (NDA) monetarnog sustava, što je dovelo do blagog pada ukupnih likvidnih sredstava (M4) od 0,7 mlrd. kuna ili 0,2% (Slika 49.). Pad neto inozemne aktive (NIA) monetarnog sustava uglavnom je bio rezultat smanjenja neto inozemne imovine kreditnih institucija, dok je na povećanje neto domaće aktive (NDA) najviše utjecao rast neto potraživanja kreditnih institucija od središnje države. Na godišnjoj razini rast ukupnih likvidnih sredstava (M4) ubrzao se u ožujku 2018. na 5,2%,

isključujući utjecaj tečajnih promjena. Promatrajući sastavnice ukupnih likvidnih sredstava, godišnji rast novčane mase (M1) iznosio je čak 21,3% (Slika 48.), dok je kvazinovac bio za 2,1% manji u odnosu na ožujak prethodne godine (isključujući učinak tečajnih promjena).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države) povećali su se tijekom ožujka (na osnovi transakcija), a njihova je godišnja stopa rasta porasla na 3,1% (Slika 40.). Pritom se godišnji rast plasmana stanovništvu i poduzećima nastavio ubrzavati, dosegnuvši 4,6% za stanovništvo (Slika 42.) odnosno 3,2% za poduzeća (Slika 41.). S druge strane, izražen godišnji pad plasmana ostalim financijskim institucijama, koji je u ožujku iznosio -23,0%, i nadalje negativno djeluje na godišnju dinamiku rasta ukupnih plasmana. Što se tiče nominalnog stanja ukupnih plasmana, oni su na kraju ožujka 2018. bili za 0,9% manji nego na kraju istog mjeseca prethodne godine, što je uglavnom posljedica prodaja nenaplativih plasmana.

Bruto međunarodne pričuve smanjile su se tijekom travnja, uglavnom zbog niže razine ugovorenih repo poslova, te su iznosile 15,9 mlrd. EUR (Slika 56.) na kraju mjeseca, dok su u odnosu na kraj prethodne godine bile veće za 0,2 mlrd. EUR ili 1,4%. Na rast bruto pričuva najviše je utjecala kupnja deviza od banaka početkom siječnja. Neto međunarodne pričuve bile su krajem travnja za 0,5 mlrd. EUR ili 3,3% veće u odnosu na kraj prethodne godine te su iznosile 14,2 mlrd. EUR.

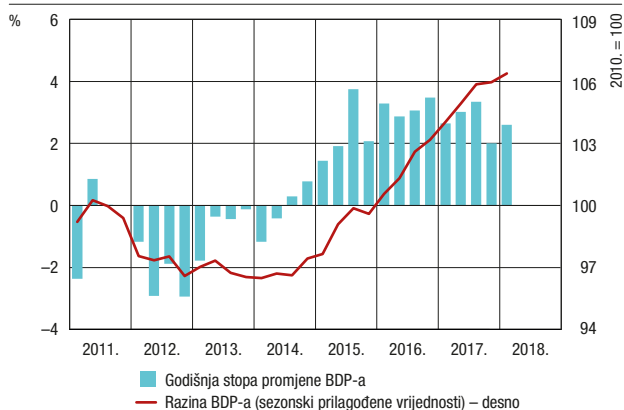
Nakon blagog rasta u posljednjem tromjesečju 2017., neto inozemni dug RH tijekom prva dva mjeseca 2018. smanjio se za samo 0,1 mlrd. EUR (Slika 60.). Stanje bruto inozemnog duga u prva dva mjeseca 2018. također se samo neznatno smanjilo (Slika 61.).

Izvršene o prekomjernom proračunskom manjku i razini duga opće države iz travnja ove godine pokazuje da je ostvarena snažna fiskalna konsolidacija i u 2017. godini. Višak opće države iznosio je tako u prošloj godini 0,8% BDP-a, što je poboljšanje od 1,7 postotnih bodova u odnosu na 2016. Ostvareni rezultat posljedica je povoljne gospodarske situacije, koja je podržala rast prihodne strane proračuna, pada rashoda za kamate te zadržavanja kontrole nad ostalim kategorijama rashoda. Prihodnu su stranu obilježila povoljna kretanja gotovo svih glavnih kategorija prihoda, pri čemu je udio ukupnih prihoda u BDP-u neznatno smanjen, na 46,0%. Istodobno su se ukupni rashodi blago smanjili, što je uvelike rezultat pada kapitalnih rashoda, djelomično zbog smanjenja investicijske aktivnosti opće države. S obzirom na istodobni rast gospodarske aktivnosti, udio rashoda u BDP-u smanjio se za gotovo dva postotna boda u odnosu na 2016., na 45,3%. Izraženo poboljšanje salda opće države, daljnji gospodarski oporavak i jačanje tečaja kune prema euru rezultirali su smanjenjem udjela duga opće države u BDP-u za 2,6 postotnih bodova u odnosu na kraj 2016. godine, odnosno na 78,0% BDP-a.

Kada je riječ o 2018. godini, prema podacima Ministarstva financija², u prva je tri mjeseca na razini središnje države ostvaren manjak od 2,9 mlrd. kuna, u usporedbi s 2,7 mlrd. kuna manjka ostvarenog u istom razdoblju prethodne godine. Rast manjka pritom odražava malo brži rast rashoda u odnosu na prihode. Javni je dug na kraju siječnja 2018. iznosio 280,1 mlrd. kuna, što je smanjenje od 2,7 mlrd. kuna u odnosu na prethodni mjesec, koje djelomice odražava jačanje tečaja kune tijekom siječnja u odnosu na euro i američki dolar.

2 Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

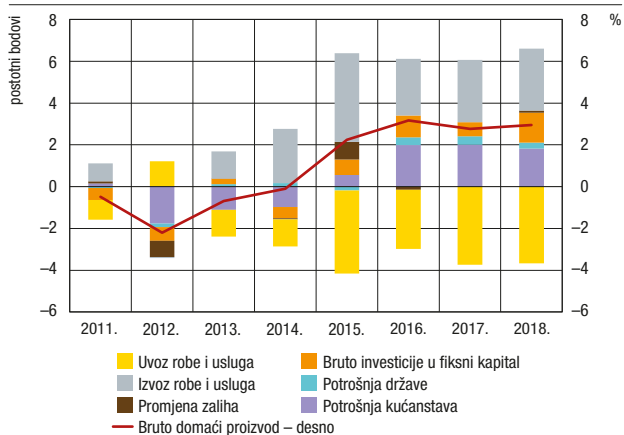
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2018. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na temelju podataka objavljenih do 27. travnja 2018.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

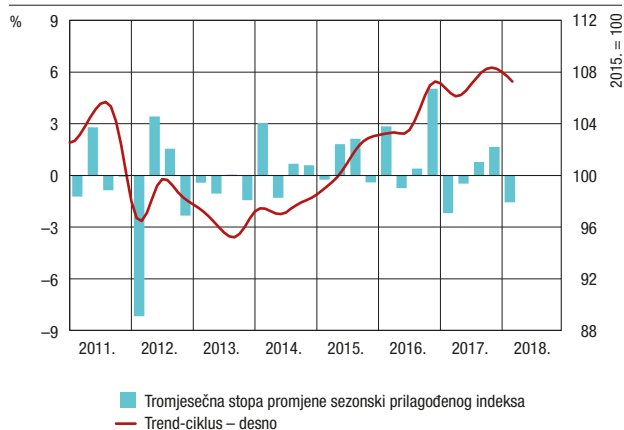
Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Napomena: Projekcija za 2018. preuzeta je iz službene projekcije HNB-a iz prosinca 2017.

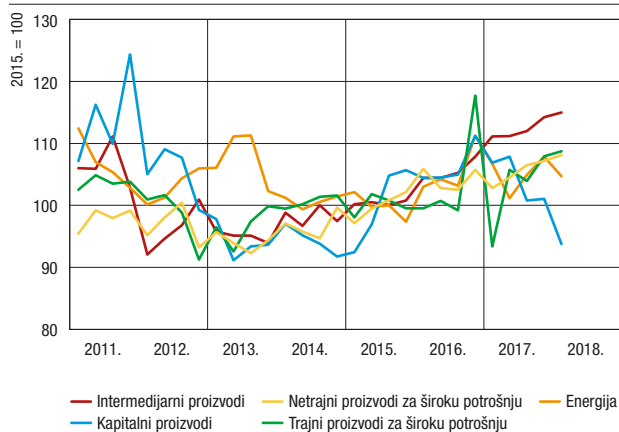
Izvor: DZS

Slika 3. Industrijska proizvodnja

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

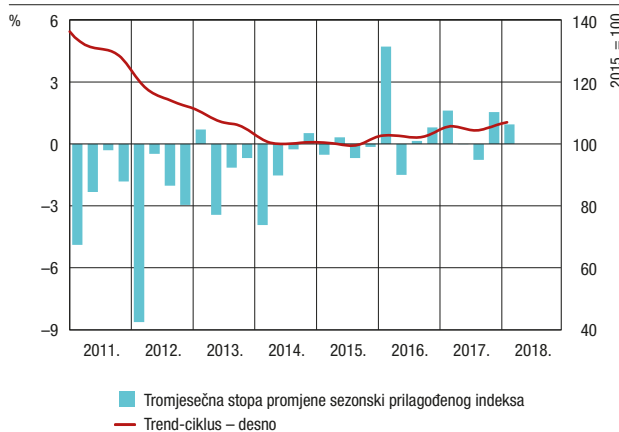
Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

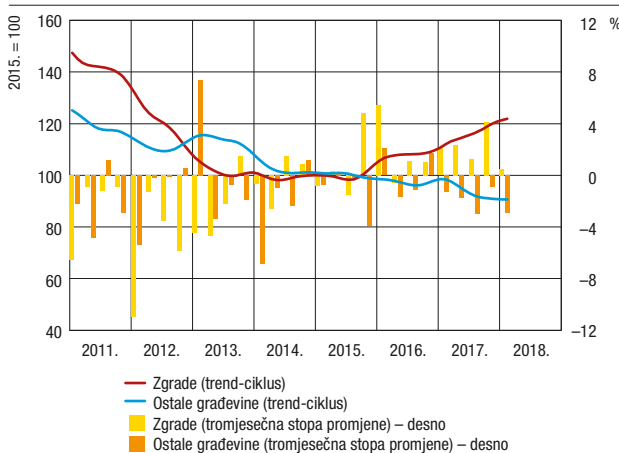
Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2018. odnosi se na siječanj i veljaču.

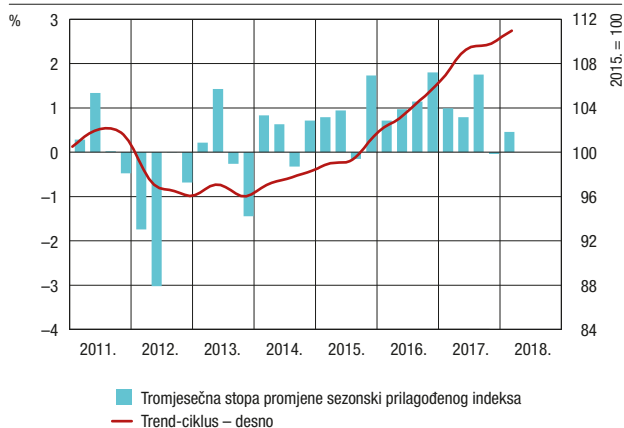
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

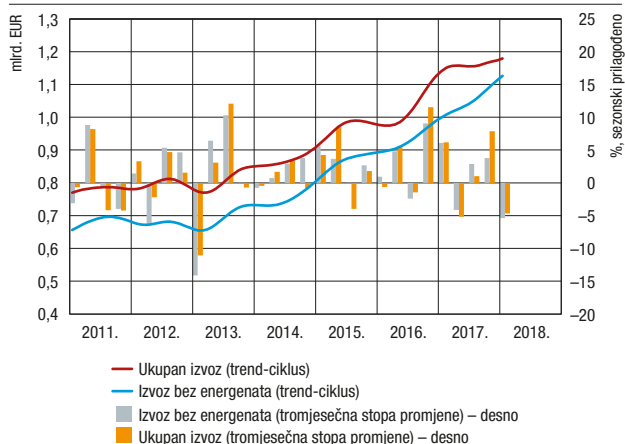
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

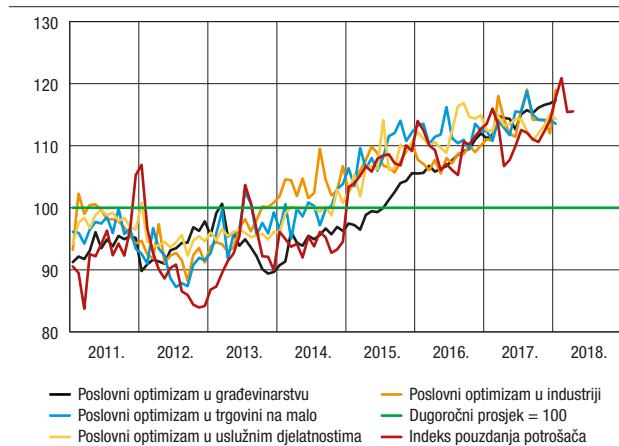
Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2018. odnosi se na siječanj i veljaču.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

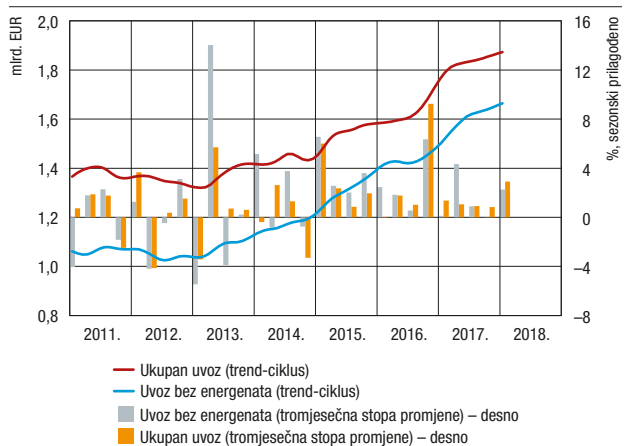
Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2018. odnose se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

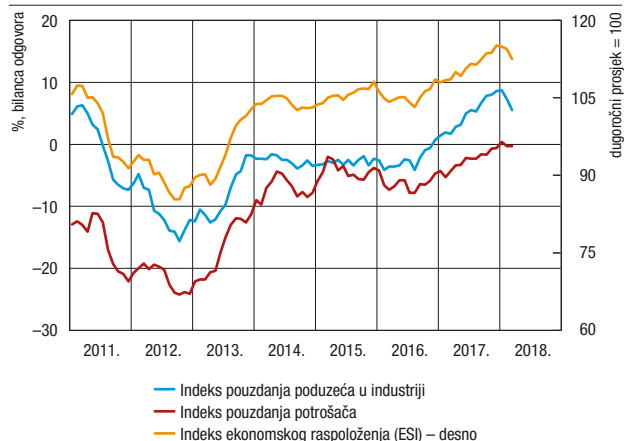
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

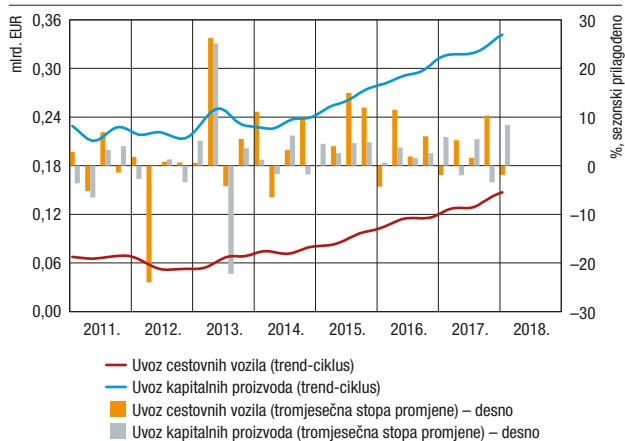
Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2018. odnose se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

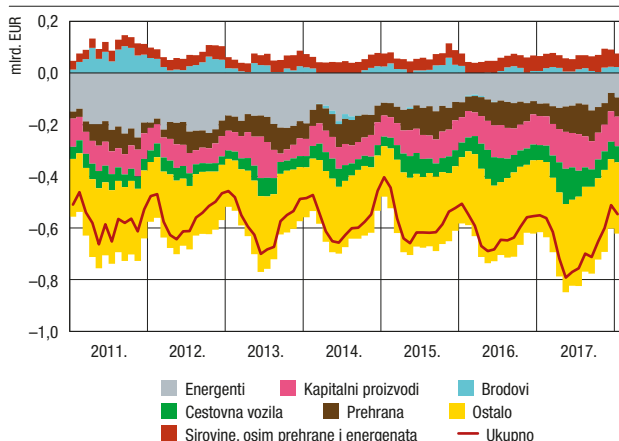
Izvor: Eurostat

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

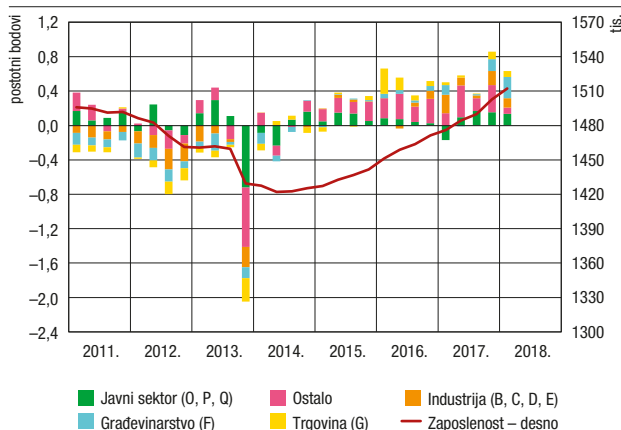

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77. Podaci za prvo tromjesečje 2018. odnose se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

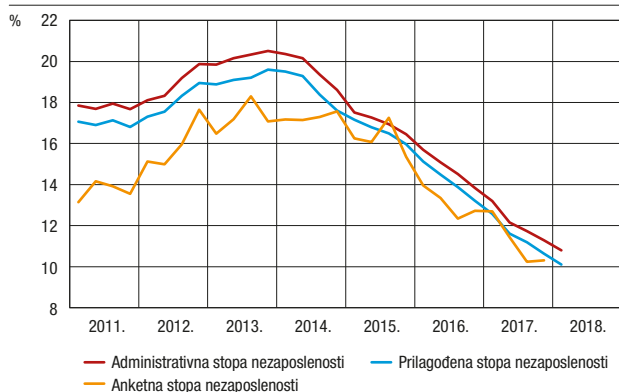
Slika 13. Saldo robne razmjene

Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka.
Izvor: DZS

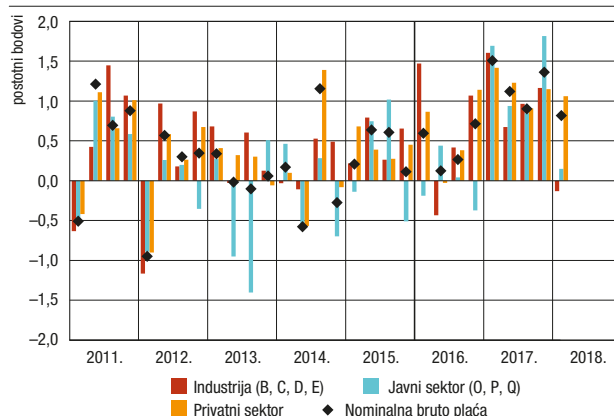
Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

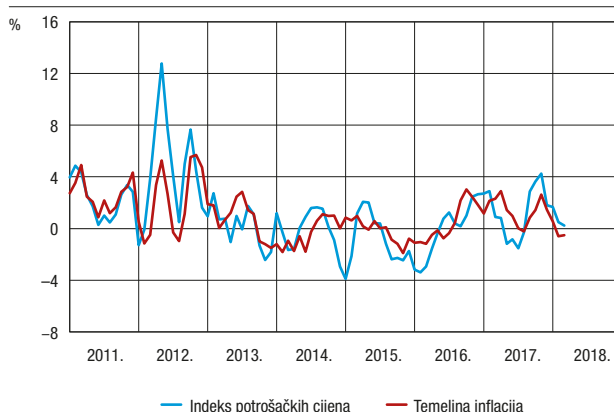
Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. uzimaju se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a).

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD.

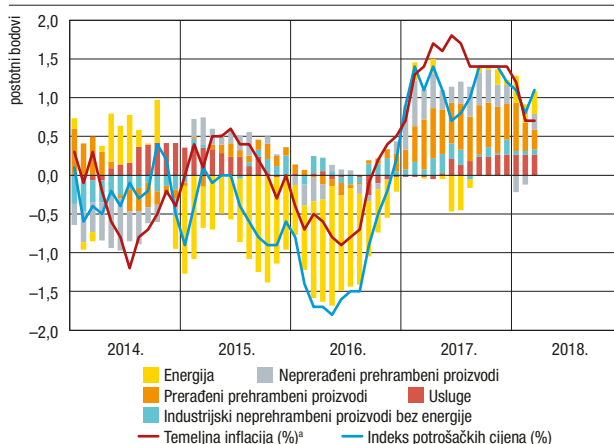
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

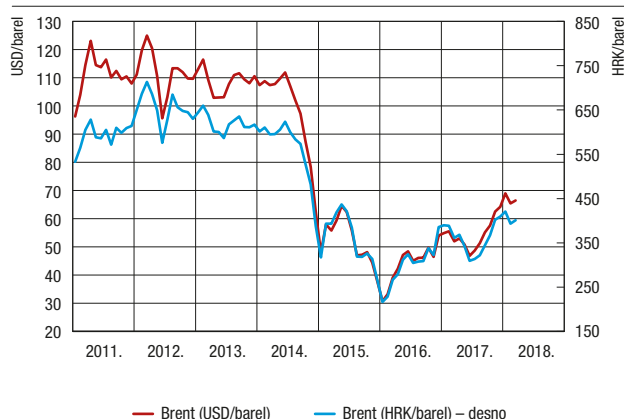
Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

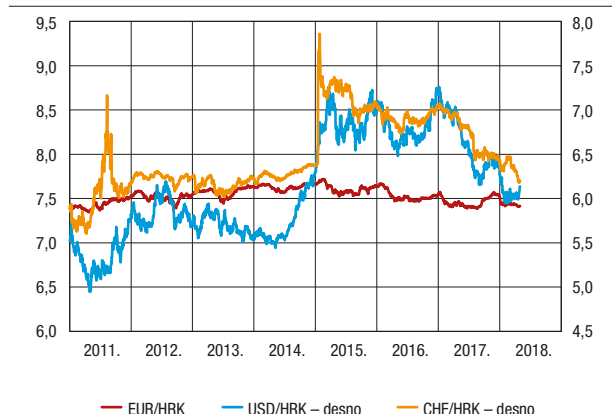
^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

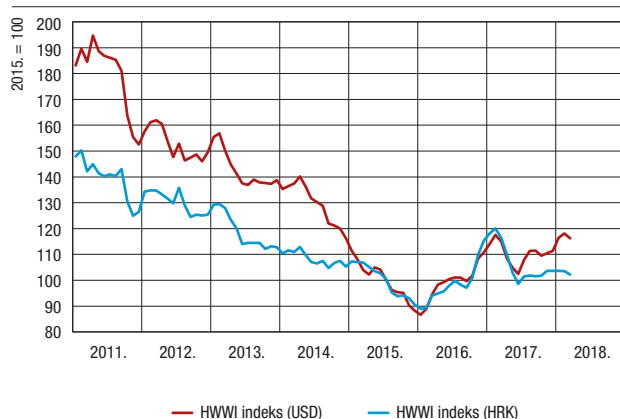

Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku
srednji tečaj HNB-a

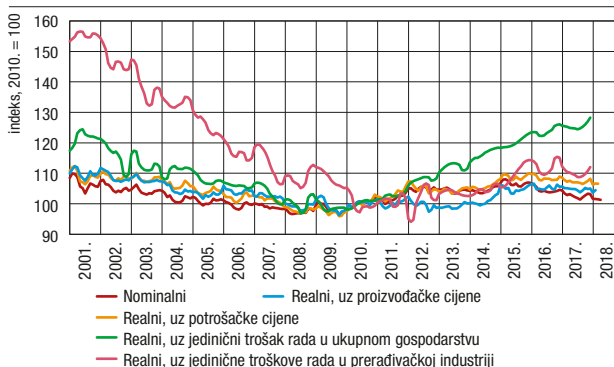
Izvor: HNB

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuju efektivnu aprecijaciju kune.

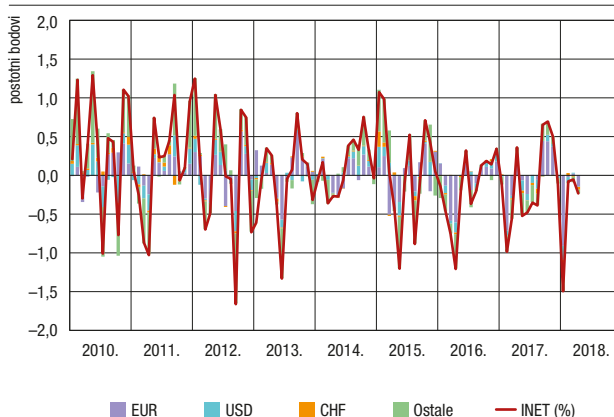
Izvor: HNB

Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	II.18.	III.18.	III.17.	II.18.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	0,8	1,1	0,3	0,6
Energija	1,4	1,8	-0,9	-0,6
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	-1,3	2,1	-2,4	0,9
Prerađeni prehrambeni proizvodi	1,6	1,1	0,1	-0,4
Industrijski prehrambeni proizvodi bez energije	0,2	0,3	3,0	3,1
Usluge	1,0	1,0	-0,1	-0,1
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	0,7	0,7	1,0	0,9
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	1,0	1,2	-0,3	-0,1
Cijene sirove nafte Brent (USD)	17,9	27,9	-6,4	1,6
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata u USD)	0,4	1,0	-2,2	-1,6

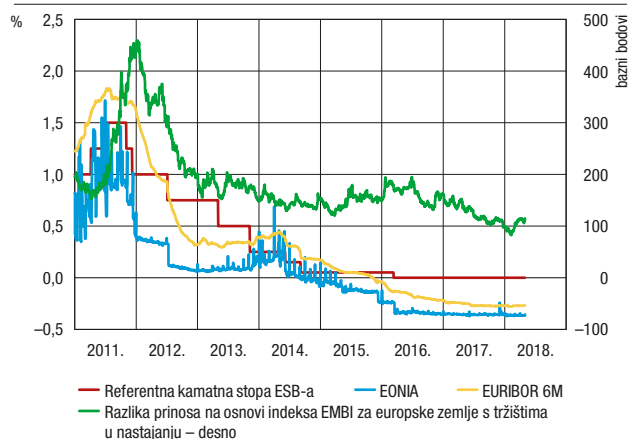
Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)^a Negativne vrijednosti označuju doprinos aprecijaciji INET-a.

Izvor: HNB

Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

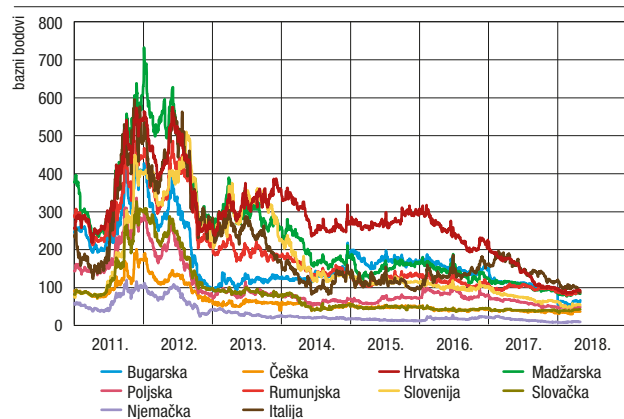
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

Slika 27. Kamatne stope kotirane na međubankovnom tržištu (ZIBOR 3 mj.)
mjesečni prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

Izvor: HNB

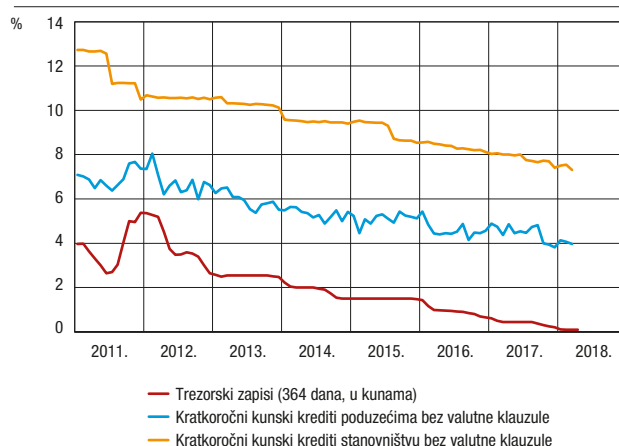
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

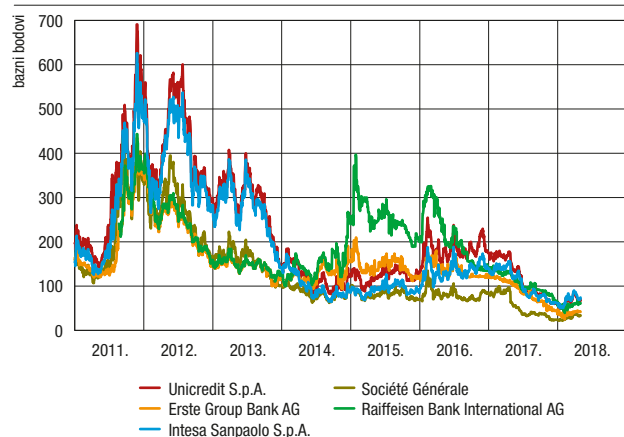
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

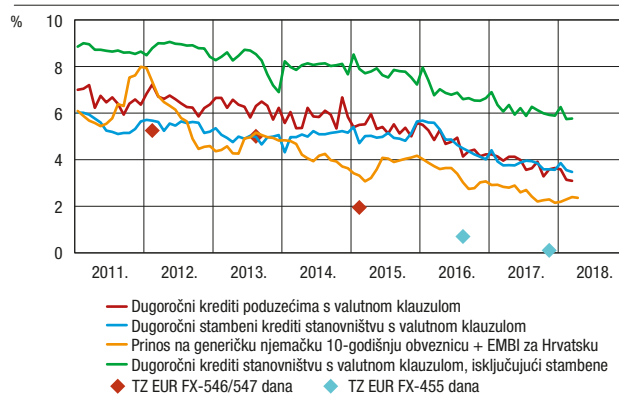
Izvori: MF; HNB

Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

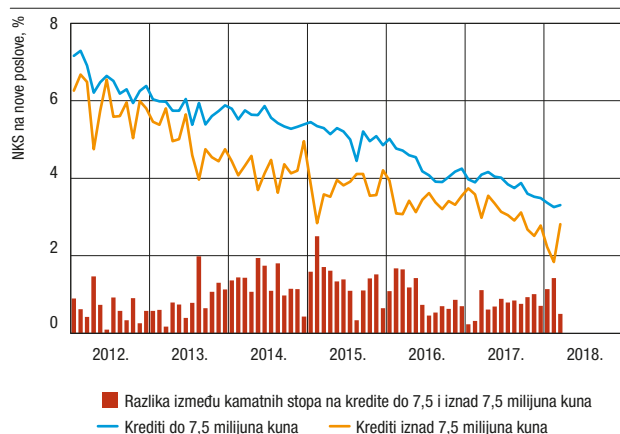
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

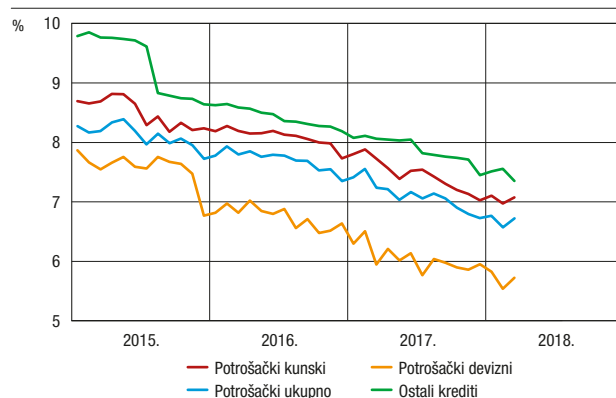
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

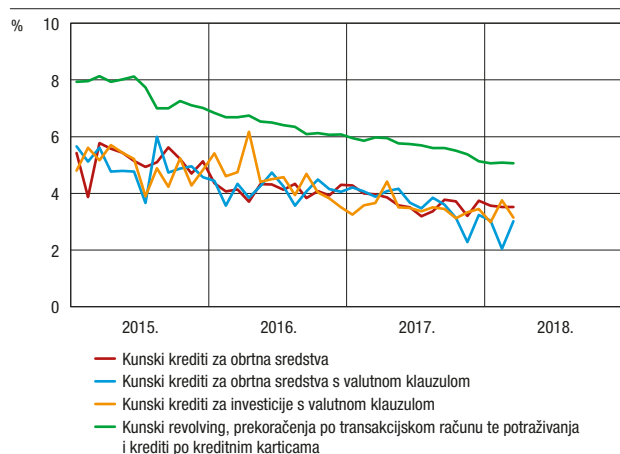
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

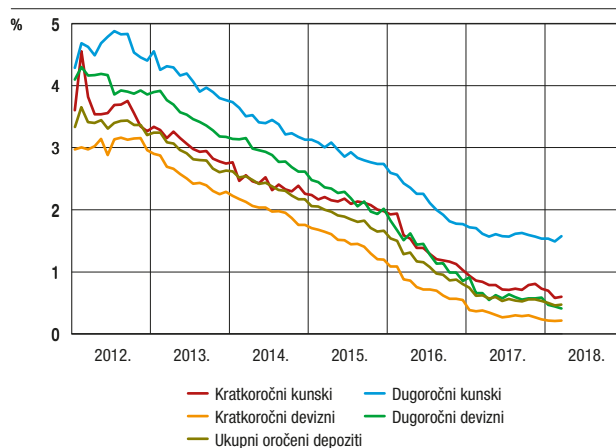
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

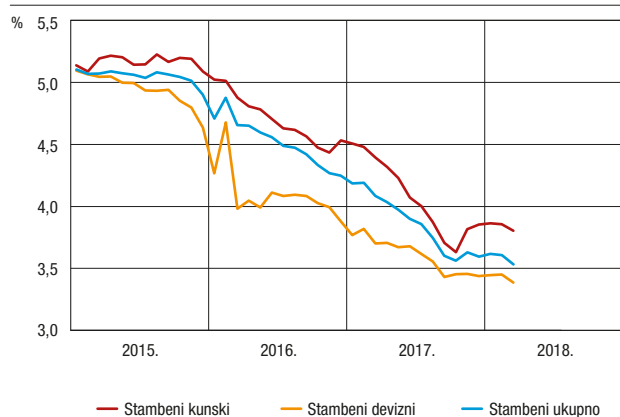
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

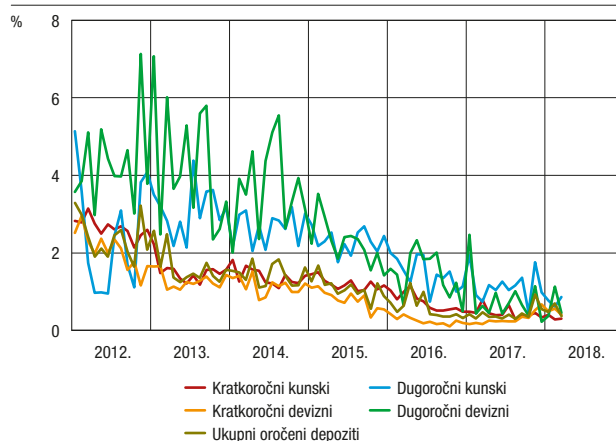
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

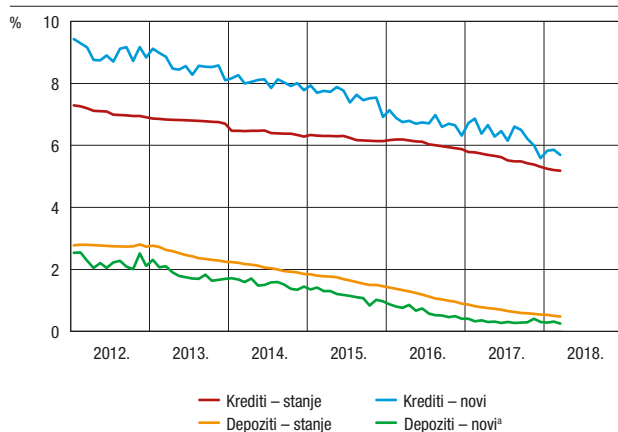
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

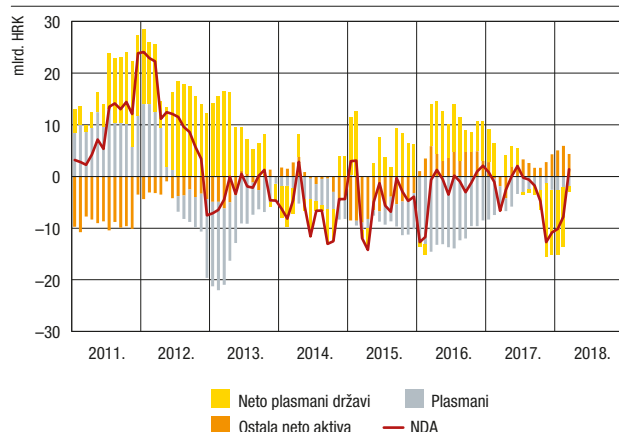
Izvor: HNB

Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

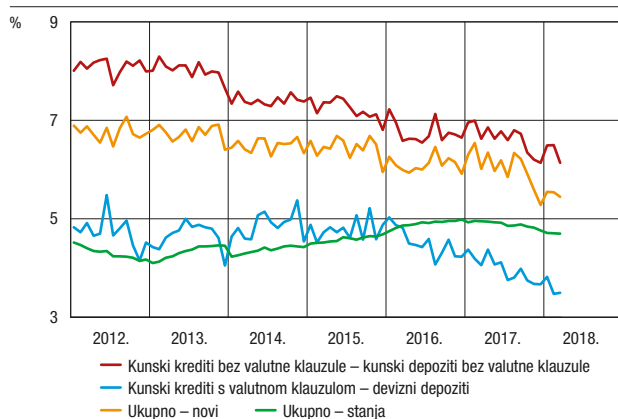
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

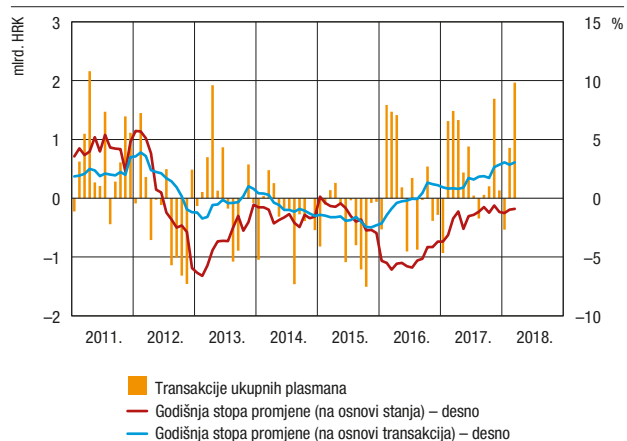
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

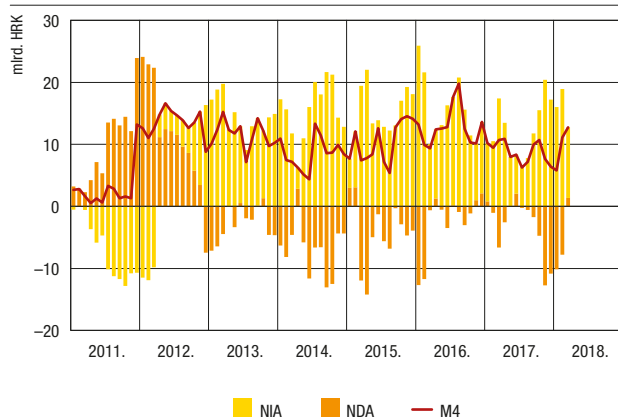
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

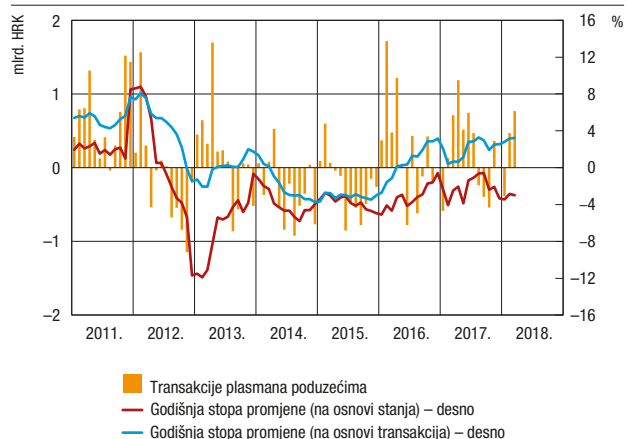
Izvor: HNB

Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

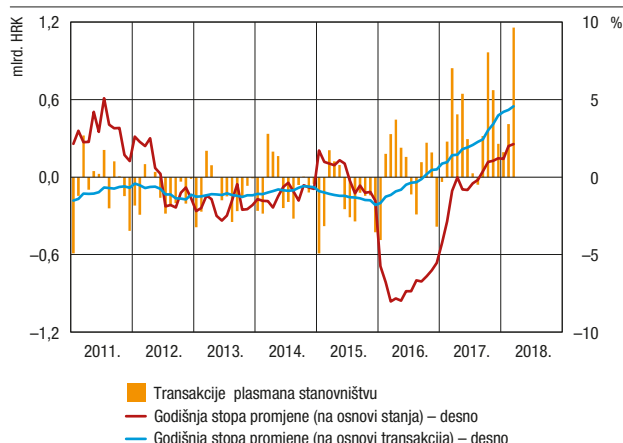
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

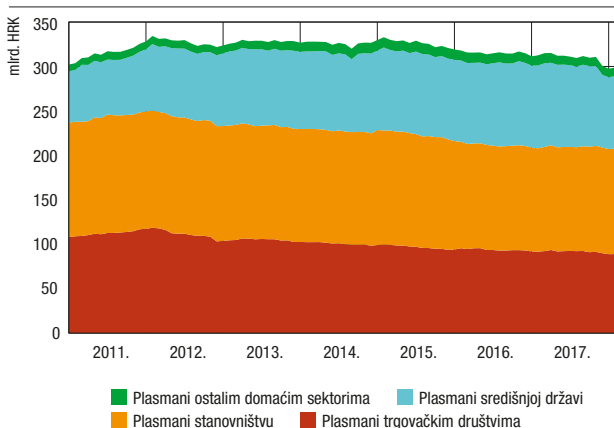
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

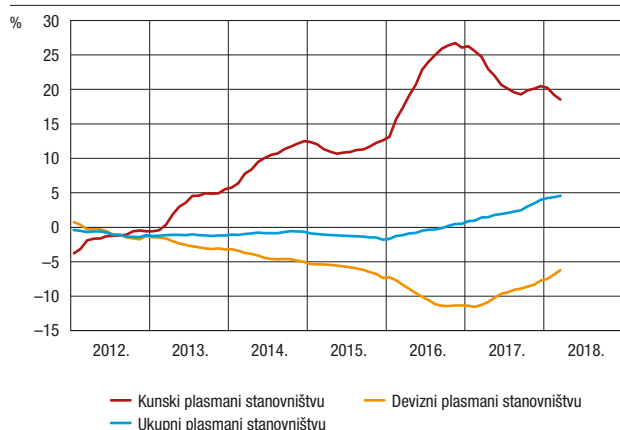
Izvor: HNB

Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

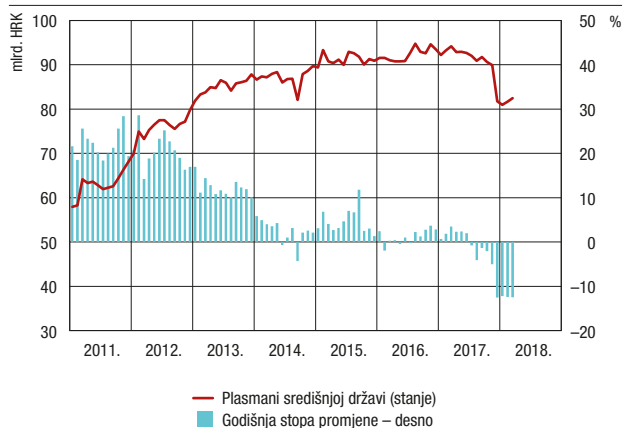
Izvor: HNB

Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

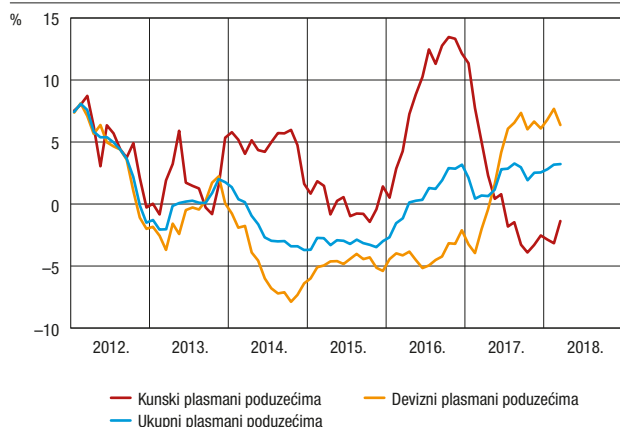
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

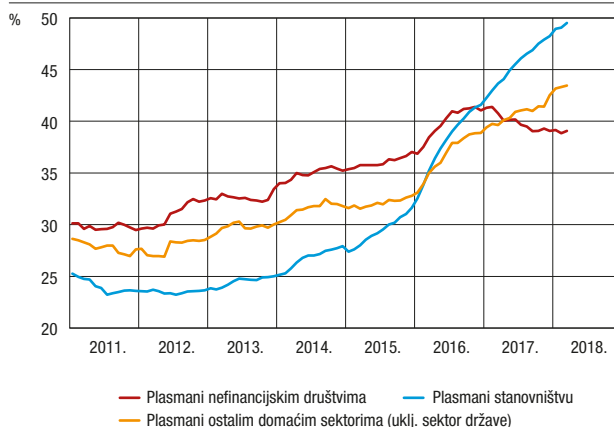
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

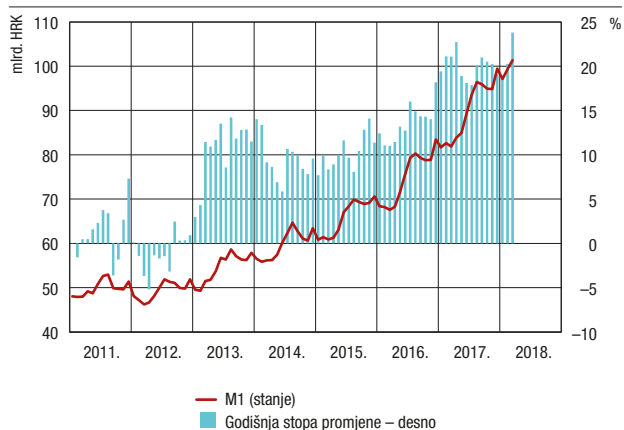
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

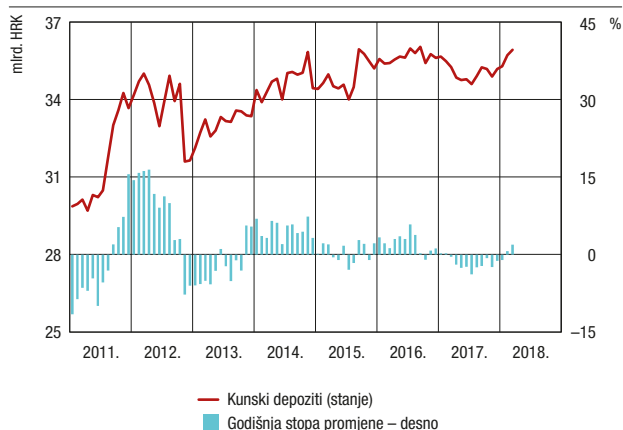
Izvor: HNB

Slika 48. Novčana masa

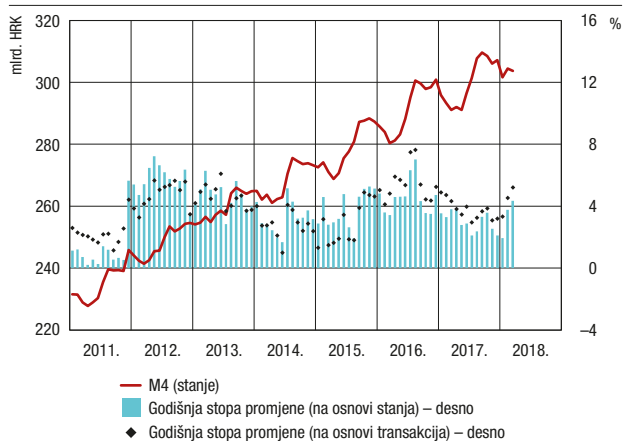
Izvor: HNB

Slika 51. Kunski štedni i oročeni depoziti

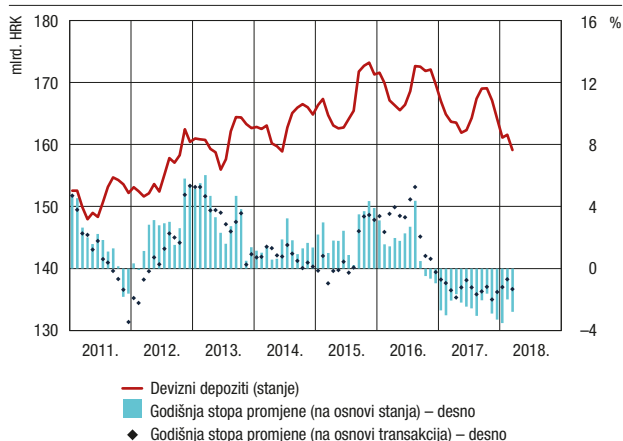
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

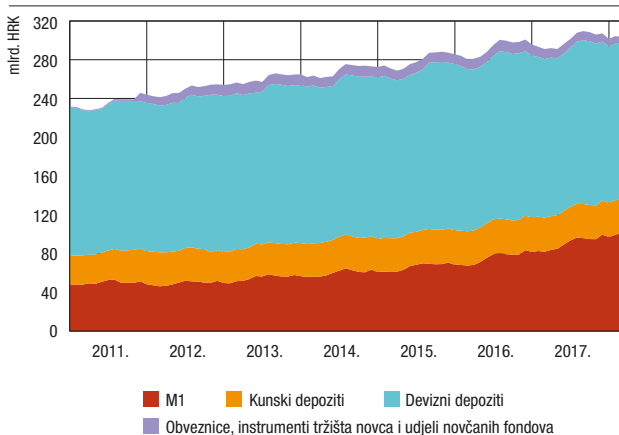
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

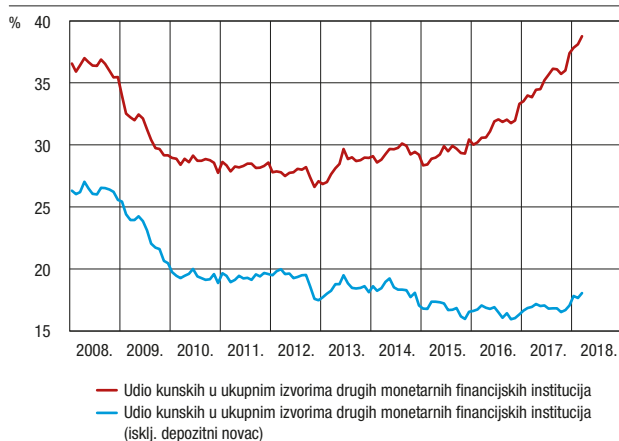
Izvor: HNB

Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

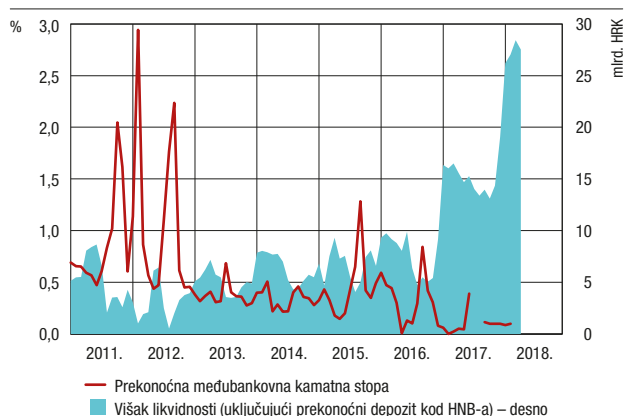
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

Slika 54. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Napomena: Višak likvidnosti jest razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca^a

preliminarni podaci, u milijunima eura

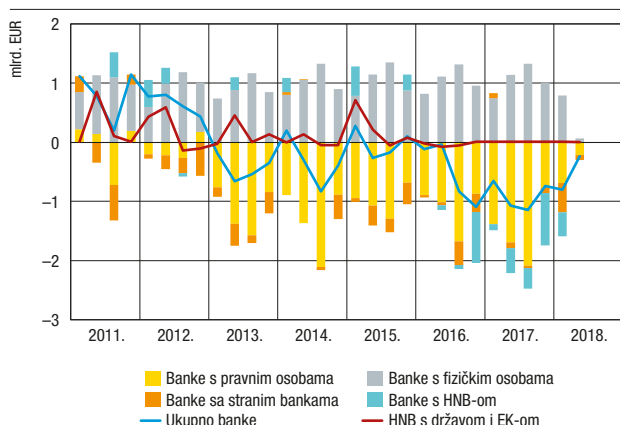
	2016.	2017.	Indeksi	
			2016./2015.	2017./2016.
Tekuće transakcije	1.208,7	1.903,8	59,9	157,5
Kapitalne transakcije	597,5	236,8	186,3	39,6
Financijske transakcije (bez pričuva)	1.584,7	-925,8	142,4	-58,4
Međunarodne pričuve HNB-a	-264,7	2.593,1	—	—
Neto pogreške i propusti	-486,2	-473,2	101,0	97,3

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja.

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

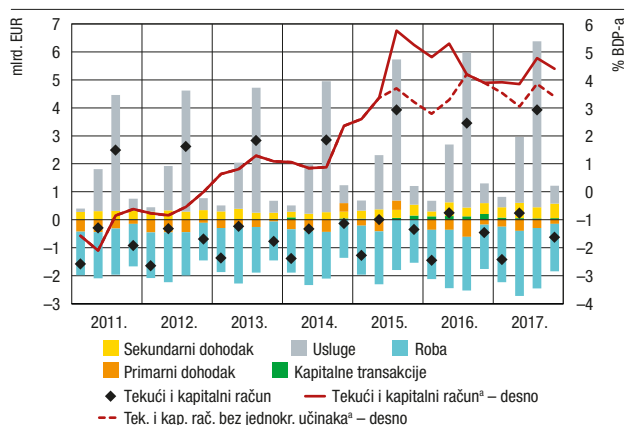
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za drugo tromjesečje 2018. odnose se na travanj.

Izvor: HNB

Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

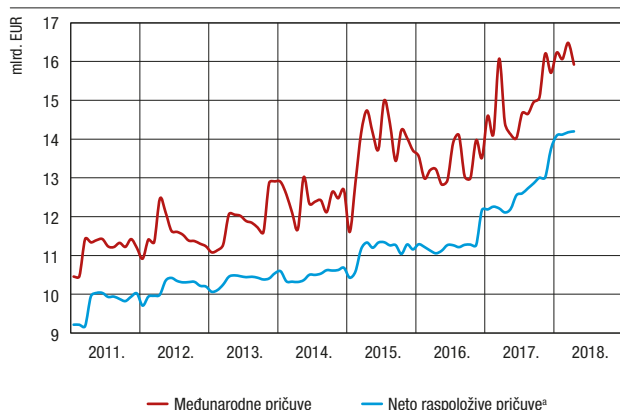

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017.

Izvor: HNB

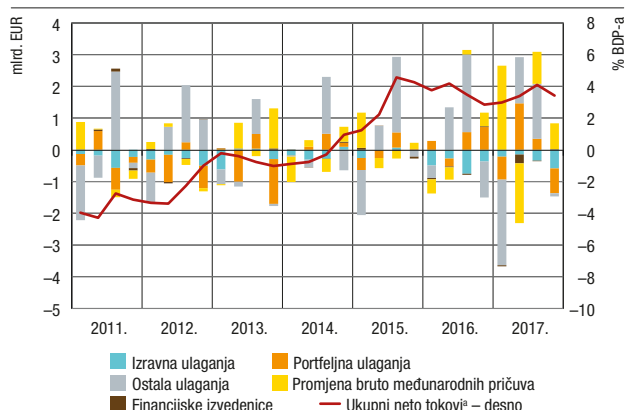
Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

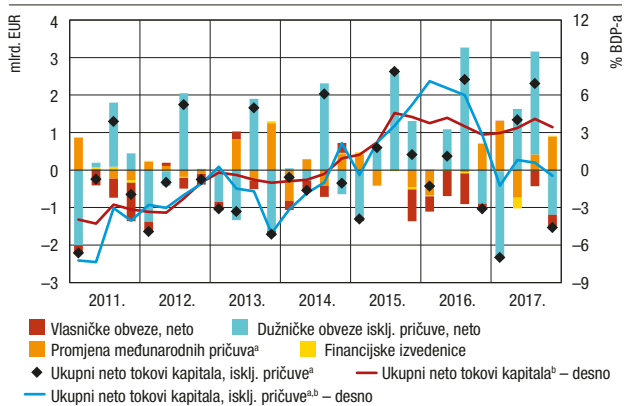
Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

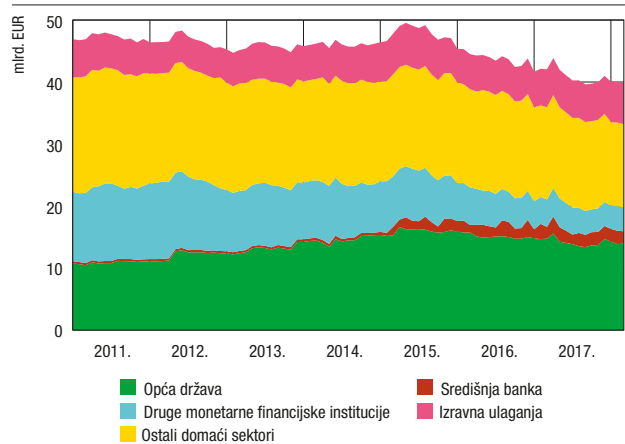
Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

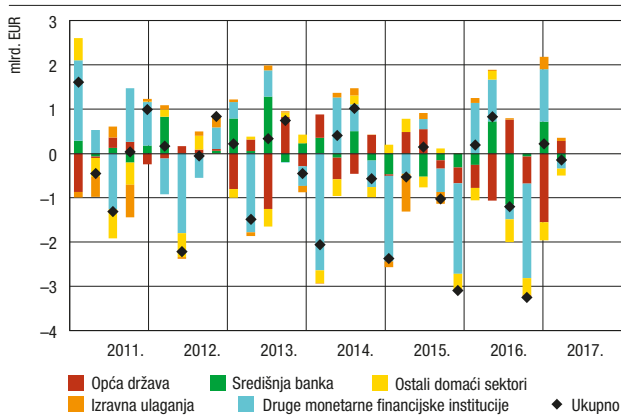
^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

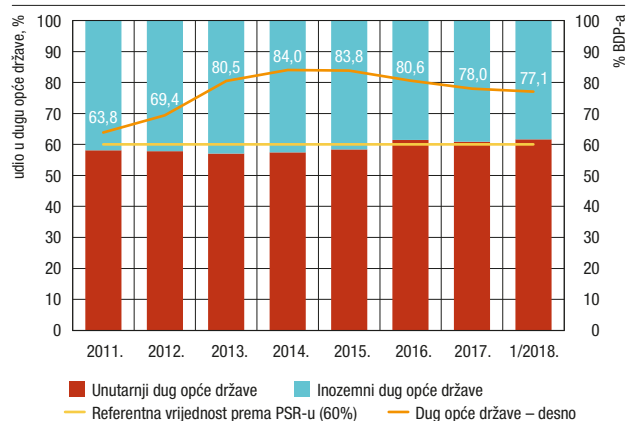
Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Izvor: HNB

Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

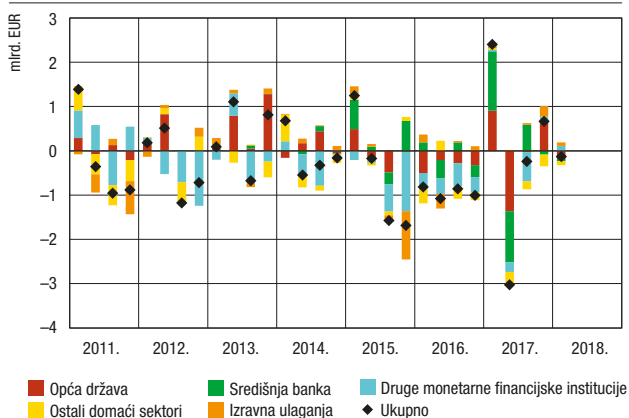
Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjeno za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za prvo tromjesečje 2018. godine odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za prvo tromjesečje 2018. godine odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – XII. 2016.	I. – XII. 2017.
Ukupni prihodi	161.645	167.202
Izravni porezi	22.912	22.955
Neizravni porezi	67.896	71.602
Socijalni doprinosi	41.645	43.339
Ostalo	29.192	29.307
Ukupni rashodi	164.920	164.448
Socijalne naknade	56.026	57.188
Subvencije	5.344	6.208
Kamate	10.817	9.769
Naknade zaposlenicima	39.740	41.440
Intermediarna potrošnja	28.006	28.808
Investicije	11.303	9.821
Ostalo	13.684	11.213
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-3.275	2.754

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države
prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I. – XI. 2016.	I. – XI. 2017.
1. Prihodi	124.046	129.113
2. Prodaja nefinancijske imovine	375	592
3. Rashodi	121.269	122.632
4. Nabava nefinancijske imovine	3.552	2.814
5. Neto zaduživanje (1+2–3–4)	–400	4.259

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	I. 2017.	I. 2018.
Ukupna promjena duga	–2.750	–3.448
Promjena unutarnjeg duga	–1.381	–174
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	152	971
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	–320	157
– Krediti	–1.221	–1.302
Promjena inozemnog duga	–1.369	–3.274
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	100	–100
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	–1.089	–2.341
– Krediti	–380	–833
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	3	37

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod	PDV	– porez na dodanu vrijednost
BDP	– bruto domaći proizvod	potr.	– potrošnja
BDV	– bruto dodana vrijednost	PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)	PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)	RH	– Republika Hrvatska
BZ	– blagajnički zapisi	SDR	– posebna prava vučenja
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)	SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
dep.	– depoziti	tis.	– tisuća
d. n.	– drugdje nespomenuto	T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
DZS	– Državni zavod za statistiku	TNZ	– Tržište novca Zagreb
EK	– Europska komisija	tr.	– tromjesečje
EMU	– Ekonomska i monetarna unija	TZ	– trezorski zapisi
engl.	– engleski	val.	– valutni
ESB	– Europska središnja banka		
EU	– Europska unija		
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)		
fik.	– fiksni		
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja		
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost		
HAC	– Hrvatske autoceste		
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga		
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak		
HC	– Hrvatske ceste		
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju		
HNB	– Hrvatska narodna banka		
HPB	– Hrvatska poštanska banka		
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)		
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje		
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje		
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje		
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)		
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)		
Ina	– Industrija nafte d.d.		
ind.	– industrijski		
IPC	– indeks potrošačkih cijena		
JTR	– jedinični troškovi rada		
MF	– Ministarstvo financija		
mil.	– milijun		
mlrd.	– milijarda		
MMF	– Međunarodni monetarni fond		
NDA	– neto domaća aktiva		
NIA	– neto inozemna aktiva		
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti		
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)		
OP	– obvezna pričuva		

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	Ø	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak